

za pripravo načrtov. O vseh ostalih zadevah naj bi odločali delavski sveti, katerih avtoriteto in vlogo je treba krepiti in zato razširiti njihove pristojnosti. Odnose med delavskimi sveti TOZD, DO in SOZD je treba razvijati na podlagi skupne odgovornosti za doseganje skupnih ciljev. Premik na tem področju bo dosežen tudi tedaj, če bo upravljanje natančneje razmejeno od poslovne funkcije v samoupravnih splošnih aktih. Danih je več predlogov za kakovostnejše odločanje delavcev o medsebojnih delovnih razmerjih in za racionalizacijo postopka uveljavljanja pravic na tem področju. Stiri ali celo petstopenjsko odločanje naj bi zamenjali z dvo- oziroma tristopenskim (slednje le za najhujše spore — sklenitev in prenehanje delovnega razmerja, denarni spori zaradi večje vrednosti). S spremembo zakonodaje je treba doseči, da bo delovno razmerje in delovno mesto zagotovljeno samo vestnim in pridnim delavcem.

Kar zadeva odločanje delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih analiza poudarja, da je treba v večji meri uveljavljati oblike izražanja osebnega mnenja, še zlasti za pomembne zadeve (odločanje na zborih in referendumu). Večkrat bi bilo tudi treba organizirati javne tribune, v okviru SZDL pa sekcij-sko delo. Aktivnejše bi morale biti skupščine KS, sveti pa bi morali delovati izključno kot njihovi izvršni organi. Krepiti je treba tudi vlogo hišne samouprave ter drugih organov v KS (poravnalnega sveta, potrošniških svetov).

Glede odločanja v SIS analiza poudarja, da je treba sporazumevanje razvijati kot temelj celotnega procesa odločanja ter krepiti vlogo in odgovornost delovnih ljudi v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter tudi skupščine SIS. Analiza predlaga, kdaj je potrebno osebno izjavljanje glede zagotavljanja sredstev za skupne potrebe, kdaj pa odločitev sprejema skupščina SIS. Kot že omenjeno se zavzema za omejitev vloge DPS pri sprejemanju intervencijskih sklepov za zagotavljanje sredstev, ki se združujejo v SIS.

Posebno pozornost posveča tudi zagotavljanju družbenega vpliva pri opravljanju dejavnosti posebnega družbenega pomena in daje konkretne predloge, hkrati pa tudi terja preučitev nekaterih vprašanj z namenom, da bi zagotovili solidne rešitve.

Mnogo predlogov se nanaša na izpopolnjevanje delovanja in nadaljnje razvijanje **delegatskega skupščinskega sistema**. Z njim naj bi zagotovili boljše delovanje delegacij kot temeljne sestavine delegatskega sistema, njeno povezanost z bazo ter samoupravnimi organi v delovnih in življenjskih okoljih in prek delegatov odločilen vpliv na delo skupščin. Konkretne so tudi usmeritve za izboljšanje dela skupščin DPS, še zlasti v smeri krepitve ustavne vloge zborov združenega dela. Skupščine, kot organi družbenega samoupravljanja, bi morale bolj delovati z resolucijami, priporočili in drugimi splošnimi akti družbenega usmerjanja ter biti aktivnejše pri določanju politike izvajanja zakona in drugih predpisov ter splošnih aktov. Kar zadeva delovanje izvršilnih upravnih organov, analiza posebej poudarja, da niso sprejemljive težnje po dejanskem širjenju njihovih pristojnosti prek ustavnih okvirov. Svoje delovanje bi morali bolj osredotočiti na izvajanje politike zakonov in drugih aktov skupščine DPS ter v ta namen pravočasno in ustrezno ukrepati. Učinkovitost delegatskega skupščinskega sistema je odvisna tudi od boljšega delovanja DPO, zato tudi konkretni predlogi v tej smeri. DPO si morajo prizadevati svoja stališča uveljaviti v procesih delegatskega odločanja.

Za nadaljnji razvoj delegatskega sistema je tudi pomembno, da odpravimo slabosti **vollnega sistema**, ki so prišle v praksi, nekatera vprašanja pa bo treba še temeljitje preučiti kot na primer voljenje delegatov v DPZ in zvezni zbor skupščine SFRJ. Nekatere nove rešitve smo že uveljavili ob zadnjih spremembah. K nadaljnji demokratizaciji kadrovske politike naj bi prispevala tudi opredelitev o več kandidatih, kot tudi javnost dela koordinacijskih teles za kadrovske politike, ki morajo obrazložiti svoja stališča in mnenja.

V posebnem poglavju obravnava analiza uresničevanje ustavne zasnove DPS in poudarja, da je pri opravljanju funkcij oblasti treba dosledno spoštovati ustavno določene meje. Kar zadeva občino, je treba posebej opozoriti, da se njene pravice in dolžnosti lahko določijo samo z ustavo in statutom in onemogočiti tendence, da bi to urejali zakoni in podzakonski akti. Občinski organi morajo spodbujati samoupravno organiziranje in dohodkovno povezovanje

združenega dela na osnovi reprodukcijske neodvisnosti, neodvisno od občinskih, regionalnih oz. republiških meja. Analiza tudi predlaga, naj bi se sredstva za SIS združevala v kraju zadovoljevanja skupnih potreb, neodvisno od tega, v kateri občini se ta sredstva ustvarjajo.

Ko obravnava uresničevanje ustavne zasnove republik in AP, naj posebej opozorimo na predlog, po katerem je treba v prihodnje onemogočiti pojave pretranelega normativizma. To velja tudi za vlogo federacije, glede katere analiza še posebej poudarja, da se mora razvijati kot zvezna država in državna skupnost prostovoljno združenih narodov in njihovih SR ter AP. Končno analiza daje konkretne usmeritve za delo zbora republik in pokrajin oz. za uresničevanje zakonodajne politike federacije.

Da bi v prihodnje zagotovili dosledno in učinkovito **uresničevanje ustavnosti in zakonitosti**, analiza daje konkretne usmeritve za nadaljnji razvoj prav-

nega sistema za delo ZIS, upravnih organov ter organov družbenega nadzorstva kot tudi pravosodnih organov in ustavnih sodišč. Predlogi zadevajo predvsem njihovo ravnanje in delovanje, manj pa spremembo ustavnih in zakonskih rešitev. Posebej kaže opozoriti, da se analiza zavzema za racionalizacijo pravnega sistema, kot tudi za večjo vlogo znanosti pri dograditvi tega sistema in vlogo subjektivnih sil pri uresničevanju ustavnosti in zakonitosti.

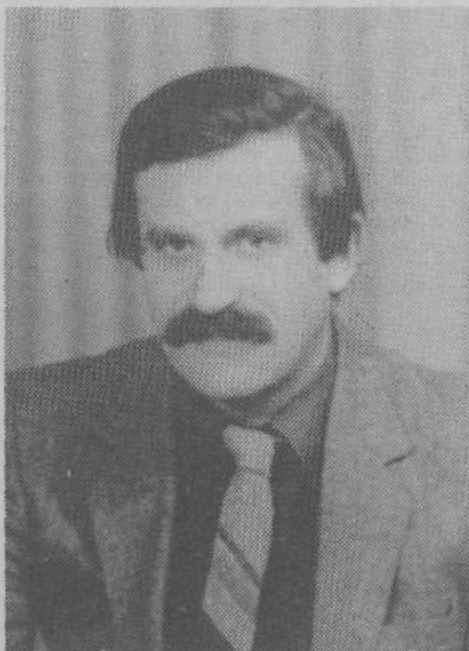
Ne nazadnje naj omenimo, da analiza daje številne predloge za izboljšanje metod dela subjektivnih sil, katerih dejavnost se mora še zlasti čutiti v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

Razumljivo, da v tem povzetku ni bilo možno zajeti bogastva predlogov, ki ga vsebuje analiza, zato priporočamo vsem zainteresiranim, da se z gradivom temeljitje seznanijo.

Anka Tominšek

Inovator Matija Vrtačnik iz Šentvida

Trak za pastiranje — devizni prihranek

Skromen, družaben, ljubitelj športa in narave, dober mož in oče. To bi rekli Šentvidčani za svojega krajana Matijo Vrtačnika. Da je dober delavec, da priskoči na pomoč človeku v vsakem času, da je zaposlen v Medvodah v tekstilni tovarni, vsi vemo. Nihče pa ne ve, s čim se ukvarja v tovarni, kakor tudi to, da je prav ta naš krajan inovator. Morda tokrat kaj več o njem, človeku, inovatorju.

Že v osnovni šoli se je ukvarjal s smučarskimi teki in skoki, z atletiko in rokometom. V osmem razredu osnovne šole je igral rokomet v prvem moštvu TVD Partizan Šentvid in ostal v tej ekipi deset let. Ko je obiskoval tekstilno šolo v Kranju, je 1961. leta postal slovenski mladinski prvak v skoku v daljino. Kot ljubitelj narave rad zahaja v hribe in rad gobari. Še bi lahko naštevati o našem krajanu, pa pustimo to in pogledimo, kaj dela danes.

Zaposlen je v TEKSTILU, TOZD Tekstilna Medvode, dela kot tekstilni tehnik pri razvoju tehničnih izdelkov — smer filtracija. Prav ta obrat tovarne je spremenil program dela in se ukvarja s filtracijo plinov in tekočin za zaščito narave in okolja, pa tudi z drugimi izdelki te vrste. Osvojili so svetovno tehnologijo in se na tem področju merijo s svetovnimi proizvajalci.

Zaradi narave dela obiskuje razne tovarne v Jugoslaviji ter jim nudi pomoč in sodelovanje pri tehnični plati filtracije. Ob obiskih tovarn akumulatorjev je Vrtačnik prišel na idejo, da bi lahko v njihovi tovarni izdelali trak za pastiranje, ki ga uporabljajo kot sestavni del strojev (WINKLER, HADY in SOVANA),

kjer se na ulite svinčene mrežice (plošče) nanaša in vtiskuje elektrolitska masa in zapolni prazna mesta. Ti trakovi pri stroju služijo za kontimirani transport svinčenih mrežic, naše tovarne akumulatorjev pa so jih uvažale iz Amerike. Po podatkih uporabnikov so z enim trakom izdelali od 500.000 do 600.000 svinčnih mrežic.

Letno so tovarne uvozile teh trakov za okrog 200.000 dolarjev. Že leta 1980 je Vrtačnik s svojimi sodelavci zastavil z delom, da bi že v istem letu izdelali tak trak. Le-tega so poslali v tovarno akumulatorjev MUNJA v Zagreb na preizkušnjo in od tam dobili obetajoče podatke, vendar trak še ni bil tak, kot so si ga želeli. Minilo je še nekaj časa, da so dosegli svoj namen.

V letu 1985 so v tovarni izdelali 700 trakov, kar znaša 70.000 dolarjev deviznega prihranka. Njihovi trakovi so bolj kakovostni kot uvoženi in seveda cenejši, ker so izdelani iz domačih surovin, preizkušeni pa v tovarnah akumulatorjev MUNJA in VESNA iz Maribora. V Munji so izdelali z enim trakom 800.000 ploščic, bilo pa je več primerov, da so presegli tudi število 1.000.000 kosov. V tovarni VESNA v Mariboru pa so izdelali celo 2.100.000 ploščic. Kaj nam povedo te številke? Da se je pet let dela za izdelavo traku izplačalo. Posebej sedaj, ko živimo v svetovni krizi in domači inflaciji, moramo ceniti vsako domačo pridobitev, ki se lahko kosa s svetovno tehnologijo. Pridobitev ni samo v tem, da nismo več odvisni od uvoza, temveč tudi to, da bomo lahko izvažali. V tovarni pričakujejo večja naročila iz Poljske in SZ, ker so trakove že preizkusili. Za to inovacijo je Poslovno združenje tekstilne industrije Slovenije dodelilo prvo nagrado za inovacijo našemu krajanu Matiji Vrtačniku.

Čestitamo in mu želimo še veliko uspeha pri inovacijskem delu.

Rade Mandić

beogradska banka
temeljna banka ljubljana

AGENCIJA ŠIŠKA,
Celovška cesta 264
VAŠ BANČNI SERVIS

tribuna